

## Analgesics drugs:

درد: یو ناخوشاینده حالت ده چې معمولاً د نسجې افاتو سره یو ځای وي او ناروغ ته د تحمل وړ نه وي.

| Classification of analgesics drugs: |             |                     |
|-------------------------------------|-------------|---------------------|
| Norcotic(opioids)                   |             | Non Norcotic(NSAID) |
| Intermediat acting                  | Long acting |                     |
| Codiene                             | Alfentanyle | Ibuprofen           |
| Propoxyphen                         | Fentanyle   | Aspirine            |
| Tramadol                            | Morphine    | Mefenamic acid      |
|                                     | Heroin      | Celcoxibe           |
|                                     | Oxycodon    | Piroxicam           |

## Opioids:

د درد ضد هغه درمل دي چې د مرکزي عصبي سیستم له خوا خپل تاثيرات کوي همدارنگه opiod د opium څخه اخستل شوي اصطلاح ده يعنې هغه درمل چې د opium منشاء لري کوم چې د puppy په نوم نبات څخه لاسته راځي.

چې ددې درملو څخه يې morphine,heroine,Codiene

طبيعي منشاء لري او fentanyle,oxycodon and tramadol

بي مصنوعي دي.

## Mechanisme of action:

د عمل ميکانيزم يې ډير پېچلی ده کوم چې په بدن کې د opiod

ريسپټري فعاله کوي.

دغه ريسپټري په مغز، حرام مغز او نورو نسجونو په حجراتو کې موجودې دي چې درې اصلي ډولونه لري

(mu,delta and kappa)

يعنې دغه درمل د opiod agonist تاثيرات لري.

همدارنگه CAMP غبري فعاله کوي چې په نتيجه کې يې د دوو سيګنالونو د انتقال مخنيوی کېږي.

همدارنگه دغه درمل په اعصابو کې د dopamine سطح هم لوړوي چې خوشحالي منځ ته راوړي.

## Side effect:

① Respiratory depretion

Vomiting,Nausea

Sedation,Constipation,Dizziness,adication

Sexual dysfunction,Tolorence

## Contra indication:

-Respirotory depretion

-Sleep Apnea

-Pregnancy,Lactition

Asthma

-Head truma also injury

نوټ:که چیرته یوه امیدواره بڼخه دغه درمل استعمال کړي په زیات امکان سره به یې ماشوم هم روږدی وي.

### Non Steroidal anti inflammatory drugs(NSAID)

دغه درمل دمحيطي عصبي سيستم له خوا خپل تاثيرات کوي غيري مخدر د درد او التهاب ضد درمل دي.

د تاثير ميکانيزم:

د COX په نوم انزايم نهيه کوي کوم چې د پروستا گلاندين د توليد لامل کيږي او پروستا گلاندين هغه مواد دي چې د درد،تبې او التهاب د منځ ته راتلو سبب گرځي.

کله چې COX انزايم نهيه شو نو په دې سره د پروستاگلاندين توليد هم کم کيږي چې پورتنی اعراض منځ ته نه راځي.

### Drugs:

Aspirin,Ibuprofine,Celcoxib,Declofenac,Naproxine

Mefenamic acid...

### استطباب:

دغه درمل معمولا د درد او التهاب ضد لپاره استعمالیږي مگر اسپرين کوم چې انټي پلاټيليت خاصيت لري دلور فشار ضد درملو په حيث هم استعمالیږي.

### Side effect:

GI systeme issues

Kidney issues

Cardio vascular risk

Bleeding risk

Vomiting and Nausea

### Contra indication:

Peptic ulcer

Gastritis

Bleeding and kidney issues

Pregnancy

**Anxiolytic and Hypnotics Drugs:****① Barbiturates**

دغه درمل د مرکزي عصبي سیستم فعالیتونو کمولو لپاره استعمالیږي کوم چې سکون او خوب منځ ته راوړي او دویرې نښې کموي.

همدارنگه دغه درمل مخکې د بې هوښۍ سغې انسټرټیا لپاره استعمالیدل چې د زیاتو جانبې عوارضو په درلودلو سره اوس زیات استعمال نه لري او ځای یې Benzodiazepene نیولی دی.

| Barbiturates Drugs |                                                    |
|--------------------|----------------------------------------------------|
| Phenobarbital      | د اوږد مهالې بې خوښۍ او انسټرټیا لپاره استعمالیږي. |
| Pentobarbital      | د اضطراب او بې خوښۍ لپاره استعمالیږي.              |
| Secobarbital       | د بې خوښۍ لپاره استعمالیږي.                        |
| Amobarbital        | د اضطراب لپاره استعمالیږي.                         |

دغه درمل د ډیرو زیاتو خطرونو درلودونکي دي چې زیات استعمال هم په همدې وجه باندې نه لري د اعتیاد، تنفسي بندښت او د مرکزي عصبي سیستم حاد کمزورتیا رامنځ ته کوونکي دي.

همدارنگه که لږ هم دخپل ډوز څخه زیات استعمال شي د تنفسي خنډ او بالاخره د مرګ سبب ګرځي.

نوبت: نوموړي درمل باید هیڅکله د ډاکټر د مشورې څخه پرته استعمال نه شي.

**② Benzodiazepenes**

دغه درمل په مرکزي عصبي سیستم کې په ځانګړیو receptor باندې اغیزه کوي (GABA-A) فعالیت زیاتوي چې کله هم ددې فعالیت شي نو د اعصابو فعالیت ورو کيږي چې سکون او آرام منځ ته راځي او دویرې نښې په چټکۍ سره کميږي او ناروغ یو خوبوړي حالت ته ځي.

مګر ددې درملو یو غټ زیان د اعتیاد منځ ته راولي دي.

| Benzodiazepenes Drugs |                             |                       |
|-----------------------|-----------------------------|-----------------------|
| Shourt acting (3-8h)  | Intermediat acting (10-20h) | Long acting (3-10day) |
| Midazolam             | Alprazolam                  | Chlordiazepoxide      |
| Triazolam             | Lorazepam                   | Clonazepam            |
|                       | Oxazepam                    | Chlorazepam           |
|                       |                             | Furazepam             |

او همدارنگه دغه درمل د حجراتو د hyperpolarization باعث کيږي چي په نتيجه کي يې اکشن پوتنشل صورت نه نيسي او په دې توگه نوموړي درمل انحطاطي تاثيرات منځ ته راوړي.

نوت: دغه درمل د پلاسنتيا څخه هم تيريږي او د مور شيدو ته هم لار مومي.

**Indication:**

① Anxiety

② Skletle muscle spasm

③ Sezures

④ Sleep disorder

**Side effect:**

**Drowsiness**

په دې حالت کي ناروغ د نږدې خوب احساس کوي يعني نيم ویده نيم ويښ.

**Confusion** (د توجه کمښت او د فکر کولو وړتوب حالت دی)

**Ataxia** (د بدن د توازن نشتوالی د عضلاتو ناهمغري)

**Amnesia** (ياد فراموشي چي په دې حالت کي دناروغ حافظه درست کار نه کوي)

**Contra indication:**

① Acute Respiratory Failure

② Lior disease↓

دسترگو ديد کمښت يا له لاسه ورکول

③ Pregnancy and lactition

**Anti Depressant Drugs**

| Classification of anti depressant drugs        |                                                       |                                |                                       |                          |
|------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|--------------------------------|---------------------------------------|--------------------------|
| 1                                              | 2                                                     | 3                              | 4                                     | 5                        |
| Selective serotonin Reuptake inhibitors (SSRI) | Serotonin And Norepinipren Reuptake Inhibitors (SNRI) | Atypical anti depressant drugs | Tricyclic Anti Depressant Drugs (TCA) | Mono Amino Oxidase (MAO) |
| Citalopram                                     | Duloxetine                                            | Trazodone                      | Amitrytyline                          | Selegeline               |
| Escitalopram                                   | Venlafaxine                                           | Nefazodone                     | Nortryptiline                         | Tranylcypromine          |
| Fluxetine                                      | Disvenlafaxine                                        | Mirtazapin                     | Amoxapine                             | Isocarboxyzide           |
| Sertraline                                     |                                                       | Bupropion                      | Clomepramine                          |                          |

## ① (SSRI)

دغه درمل په مغزو کې د سېروټونين ددويم ځل جذب مخه نيسي چې په دې سره د سېروټونين کچه په دماغو کې لوړېږي. سېروټونين يوه مهمه ماده يا هورمون دي چې د خوشحالي او آرام احساس منځ ته راوړي؛ نو په همدې وجه د خوشحالي احساس منځ ته راځي او د خفگان نېټې کمېږي.

همدارنگه دغه درمل د MAO,TCA په څېر د زياتو اړخيزو اغيزو درلودونکي نه دي.

ددې گروپ درملو نيمه ژوند له 16-34 ساعتونو پورې دی مگر فلوکسيتين يې زيات عمر لري تقريبا پنځوس ساعته.

### Indication:

•Depression

•OCD

•Social anxiety

•Bulimia Nervosa

### Side effect:

/Agitation دنا ارامي زياتوالی

/Anxiety په لومړي سر کې دویرې زياتوالی

/Fatigue خستگي

/Weakness بې انرژي کيدل

/Sweating خولې کول

/Change in wight د وزن بدلون

/Sleep disturberunes د خوب گډوډي

### Contra indication:

Mania

/دشدیدې خوشحالی زياتوالی چې انسان لينوتوب ته هم بيولاي شي.

Severe renal also hepatic failure

## ② (SNRI)

ددې کورنۍ درمل په مغزو کې د سېروټونين او نور ايپي نېرين ددويم ځل جذب مخه نيسي چې نار ايپي نېرين د مثبتې انرژۍ او هو بڼيارتيا لپاره مهمه ماده ده.

مگر دغه درمل هغو ناروغانو ته توصيه کېږي چې SSRI ته خواب ونه وايي.

ددغو درملو نيمه ژوند په بدن کې يوولس ساعته دی.

### Indication:

- Major depressive disorder

- Panic disorder

- Chronic pain disorder

**Side effect:**

Constipation

Sedation

Insomnia

Sexual dysfunction

Dizziness

Nausea

**Contra indication:**

With MAO

Severe renal impairment

Severe liver disease

Pregnancy and lactation

### ③ Atypical antidepressant drugs:

دغه درمل نظر SSRI او TCA ته کمزوري دي او همدارنګه ماشومانو ته نه توصیه کيږي همدارنګه د MAO سره یوځای دي نه توصیه کيږي چي

Drugs interaction رامنځ ته کوي.

**Indication:**

- Major depressive disorder

**Side effect:**

Constipation

Dizziness

Dry mouth

Change in menstrual cycle

**Contra indication:**

Children

With MAO

Pregnancy and lactation

#### ④ TCA

دغه درمل هم د سيروتونين او نارايبي نېرين ددويم ځل جذب مخه نيسي

مگر دنورو درملو په نسبت زيات جاني عوارض لري چې زيات دي چې په همدې وجه باندې زيات استعمال نه لري او همدارنگه نور عصبي هورمونونه هم اغيزمن کوي.

#### Indication:

Mood elevation

يعني د ناروغ طبيعت بڼه کوي همدارنگه فزيکي فعاليت زياتوي او د CNS تنبيه کوونکي درمل دي.

همدارنگه په Depression/Bulimia/Panic attack

کې هم استعمالیږي.

#### Side effect:

Dry mouth

Constipation

Tachycardia

Blurred uision

#### Contra indication:

Liver disease

Cardiac arthimia

Glucoma

Children

#### ⑤ (MAO)

دغه درمل په دماغو کې د Mono Amino Oxidase انزایم نهیه کوي نومړی انزایم د سيروتونين او نارايبي نېرين د اړیکو تجزیه کوونکی یا ماتوونکی دی.

چې ددې انزایم په نهیه کېدو سره نوموړي مواد په اعصابو کې دزيات وخت لپاره پاته کېږي او خوشحالي منځ ته راوړي.

#### Indication:

Severe depression

#### Side effect:

Dry mouth, Constipation, Sweating

Impotence

Convulsion

**Contra indication:**

Liver and kidney disease

Mania

Pregnancy and lactation

### Seizure disorder

دهغه حالت څخه عبارت دی چې پکې د مغزو فعالیت غیری عادي او گډوډ کيږي کوم چې بدن بې اختیاره حرکتونه او نښې منځ ته راوړي.

دغه ناروغی په دری ډوله ده:

#### ① Generalized seizure

دغه ډول یې د بدن ټولې برخې اغیزمنې کوي چې ددی ډول یو ترتولو مشهور یې Tonic seizure دی چې پکې شخص د بدن ټکان، شونډې رپیدل، تنفس سختیدل او خپله هوښیارتیا له لاسه ورکوي.

#### ② Focal seizure

دغه ډول یې د دماغو یوه برخه اغیزمنه کوي او هغه نښې چې څرگندیږي یواځې د لاس یا پښې پورې محدودیږي دغه ډول یې د تشنچ په نوم هم یادېږي.

#### ① Absence seizure

دغه ډول یې معمولا په ماشومانو کې پیښیږي چې پکې شخص د یوڅو ثانيو یا دقیقو لپاره خپله هوښیارتیا د لاسه ورکوي.

### علتونه یې:

دماغي تپونه کوم چې د حوادثو له امله رامنځ ته کیږي.

دماغي ناروغی (دمغزو دوینې جریان گډوډي، دمغزو التهاب، تومور)

وراثت، د ځینو درملو بې ځایه استعمال، د اکسیجن کموالی او فزیکي او رواني فشارونه.

| Seizure Drugs |
|---------------|
| Phenyton      |
| Carbamazepine |
| Valproic acid |

*Prepared by: Nasratullah Hamdani*





**Get more e-books from [www.ketabton.com](http://www.ketabton.com)**  
**Ketabton.com: The Digital Library**